

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

belső farkasutczában 81 szám alatt.

Megjelen a lap hetenkint négyszer u. m. vasárnap, kedden, csütörtökön és szombaton.
 Ara évnegyedre 3 ft. o. 6. Hirdetési ár: négyhasábas sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr., krajczár osztrák ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

KIADÓ-HIVATAL:

Középütele, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, április 11-kén 1862.

(D) A politikai események a jelen évnegyedre nem sok kedvezéssel voltak a hírlapszerkesztők irányában; semmi tragikái avagy drámai jelenet nem adta elő magát, mely a közfigyelmet feszültségben volna képes tartani a dolgok fejlődése felől. Egyedül a keleti mozgalmak zavarják egy kicsit azon bűzhűdésnek indult tő felületét, melyben a belviszályok lappangó kígyói vonták meg magukat, s melynek tiszta tükörét a provisoriumok hínárja fogta be.

Az apathia kezd mindenfelé erőt venni a kedélyekben, melyek az annyiszor csalo időjelenségek biztatásaiban kifáradtak. Itt eljátszott sors, eljátszott élet; amott küzdelmek az anyagi téren, a köznek és a társaséletnek megbirhatlan követelése mián. Reménytelenség, s mégis várakozás bizonytalan dolgok, véletlen változásokra, melyek talán az időmehében még meg sem fogamzottak.

„Kutyául állunk“, ugy szokta a magyar kifejezni azt a helyzetet, melynek eltűrésére s kiváráására valóban ebbőség szükségeltetik, mely ösztönénél fogva egy házhoz köti lételet s lefeküve az ajtóba óra hosszant vár a falatra.

E kedélyhelyzet kétségtelen következménye az oly átmenti állapotnak, melynek végcélja nem áll tisztán, s a közös akarat és meggyőződés által nincs megállapítva. A provisorium a kedélyekre hat kellemtelenül éppen azért, mert az fennhagyja a reményt, mely mindig kecséget, de késlelteti a teljesedést. A nemzet életében jobb a provisorium, hol a kormányok fenntartják a nemzetek közvéleményével kiegyenlítés lehetőségét, mint a definitív rendszabályok, melyek a népek közvéleménye ellen vannak intézve; de az egyénekre nézve az első állapot talán még az utóbbinál is terhesebb, mert a kedély el van foglalta egy folytonos várás, sovárgás és remény által; s e kínos várakozások minden óra egy évnek teszik; míg a definitív rossz közt az egyén elfordítja figyelmét attól, saját háza előtt kezd söpörni, s hagyja a világot mentire, míg a víz az ő malma felé kezd indulni.

A magyar királyság már tizenkét év óta hanykodik ezen örökös izgatottságban, soha el nem csüggedtünk; de kérdésen kívül akár hány időszak állott már elő, midőn kedélyünk a reményben és bizalomban kifáradott, mert alkotmányhoz szokott nemzet levén, nem tudtuk még soha a közélet elől elvonni figyelmünket; tagjai levén mindnyájan a szent koronának, lelkünk a jogérzet millió hajszálával van összekötve apostoli koronánk jogaihoz, és így csoda-e ha azoknak visszaohajtásával felhagyni nem tudunk.

Tudjuk hogy kínos lesz nekünk e kitérés s lelkünk gyakran belefáradand; tudjuk, hogy az alkotmányos küzdelem közt még egy, sőt két évtized is elfolyhat, el lehet játszva életpályája azon nyomnak, melynek férfikora e szomorú küzdés napjaira esett; de másfelől azon meggyőződésben vagyunk, hogy a hazafiság szalmalangjáról való gúnyt a mi nemzetünk végig meg fogja hazudolni, és nem egy évig, nem egy évtizedig, de egy évszázadig is kitűrnénk, kitartanánk királyságunk megtörhetlen jogainak védelmében.

A mi közvéleményünknek tehát nem az újdonságokon, nem a csattanós jelenetekre kell lelkesülnie; bármily rideg legyen egyik vagy másik év, bármennyire nyomást gyakoroljanak a viszonyok s zelle munkára, mi egyesüljünk közrészvétünk által azon téren, mely a közéletből még a miénk, akár a zöld asztal, akár az irodalom, akár a kettő együtt nyújtja azon tért nekünk. Az ily apathicus időknek is mint a minő a mostani, meg van a maga tanulmánya; és a hírlapok bárminő érdektelenek az események meddősége miatt, mégis épp oly fontosok azért, hogy az idők combinatioiból ki ne essünk, és közszellemünk alapvonala megőrizni igyekezzünk általuk. A napisajtó a nemzetek életének elkerülhetlen tényezőjévé vált, és az nem arra van hivatva, hogy pusztá időtölté-

sül szolgáljon, következésképp az nemcsak akkor érdekes, midőn a napipolitika csattanós jeleneteit hozza nagyokat ígérő cikkekben és telegrammokban; de fontos azon izzadó küzdele alatt is, midőn legszabadabban beszélhet a „répa- és pityokatermelésről.“

Mert a politikai helyzet soha sincs halott megállapodásban, nőnek az eszmék folyvást és sokszor oly észrevétlenül mint a mezők viránya, mely a rideg tél után mindig meghozza a derültebb tavaszt.

Mikor a politikai élet elhalványul, igyekezzünk eleveníteni a társas- és családiéletet, s nem a fényűzésben, melytől a szegényedés fenyegető rémképe visszajeszt, hanem a kölcsönös szeretetben, barátságban s bizalomban keressünk egymás körében pihenést azon fáradság ellen, melyet a politikai lethargia malomkővének terhe sújt reánk. Így várjuk be a napot, mely mindnyájunk vigasztalódásának napja lesz; sohasem hagyva cserben nemzeti életünk azon tényezőit, melyek a politikai téren kívül is megőrzik valamely nemzet individualitását: u. m. a családi, a társadalmiélet, a nemzeti ipar, a nemzeti erények, szokások, s mindezeknek mozgató szelleme a nemzeti irodalom.

A szász egyetem dolgairól.

Mintán a szász universitás többségének véleményét már közöltük olvasóinkkal, oly kérdésekben, melyekre nézve jogilag illetékeseknek az egyetem képviselőit senki sem ismerheti el; érdekesnek látjuk közre adni a szászvárosi román követ Balomiri ur ellenvéleményét.

Balomiri ur ellenvéleménye így következik: A nemzeti egyetemnek, mint olyannak, véleményem szerint két törvényes és alkotmányos tulajdona van. Egyik tulajdona a II. folyamodványu bíróság. Másik tulajdona a törvényhozási factor saját belügyeiben.

A jelen esetben ezen nemzeti egyetem nem az első, hanem az utóbbi tulajdonában látszik szerepelni és működni akarni.

A nemzeti egyetem, mindkét főlebbi tulajdonaira nézve, bizonyos hatáskörre van szorítva. E hatáskör a törvényben ugynevezett fundus regius s nem az usurpative elnevezett szász föld, mert Erdélyben nincs Szászország.

A nemzeti egyetem által mai nap elvileg elfogadott bizottmányi munkát, a nemzeti egyenjogúságnak Erdélyben gyakorlati keresztülvitale elvét illetőleg, tulhaladja a nemzeti egyetem törvényes hatáskörét, a melynek tárgya egész Erdélyország, s annak összes lakossága.

A nemzeti egyetem törvényes állásánál fogva nem tárgyalhat az egész országra kiterjedő ügyeket jogosan, s ha mégis országos ügyekre bocsátkozik: akkor elveszti egyetemi törvényes tulajdonságát s csak magánosok magánygylekezte fog lenni, határozatai nem leendnek senkire nézve irányadók és kötelezők.

Az általános országos ügyek az országgyűlést illetik. Az országgyűlésen a nemzeti egyetem, mint egyetem, nem bír valamely morális testület jelentőségével, hanem a fundus regius egyes székeinek követi mind magok közt egymást, mind pedig az összeségtől függetlenül, és joguk van az egyetem határozataitól függetlenül saját véleményüket s választóik akaratát kinyilatkoztatni.

Igaz ugyan, mikép minden egyes polgárnak szabadságában áll határozatait államjogi ügyekben is másoktól függetlenül megállapítani, s azok érvényesítését törvényes uton megkísérteni. Hanem a jelen ügyekben a nemzeti egyetem, alkotmányos egyetemi minőségében még sem határozhat, mivel a nemzeti egyetem minősége törvényesen meghatározott tárgyra és korlátozott hatáskörre van szabva, a fennforgó ügyek nem tartoznak a nemzeti egyetem törvényes teendőihez s a nemzeti egyetem korlátozott minőségét, a törvényes körvonalakon tul jogilag nem terjesztheti ki.

Nézetem szerint a kérdéses országos ügyekben a nemzeti egyetem, csak mint magán gyülekezet, tagjai egyes, egymástól független, semmi törvényes kötelekhez nem tartozó magánegyetem.

Valamint egyes vagy több polgár kizárólag csakis maga részére és nem másokra nézve is, egyetértésben ha nem is hasznos, de nem is káros határozatokat hozhat államjogi kérdésekben, s azok érvényesítését megkísérteni szabad: ugy ezen nem valódi nemzeti egyetemnek egyes tagjai is csak mint magánzemélyek, ha szintén egymás közt egyetértőleg, határozhatnak országos ügyek felől s kísérthetik meg határozataik érvényesítését, s akkor a bizottmányi munkát I. 1. pontjaira nézve magam is beleegyezőleg szavaznék.

Hanem mint egyetemi tag sem magamnak, sem a többi egyéneknek, a kik az egyetem szereplőit képezik, nem ismerem el jogát a kérdéses ügyekben határozatni. Azért a kérdéses ügyekben a majoritás akaratát nem lehet a még oly csekély ellenzéki minoritás akaratának is irányadója.

Egészen más volna ez egy erdélyországi országgyűlé-

sen, a melynek jogában áll e kérdések fölött határozni, mert akkor, a határozás országgyűlési illetékessége mellett, a majoritás akarata az ellenzéki minoritás akaratára nézve is irányadó s kötelező lenne.

Mintán a t. nemzeti egyetem illetéktelenségét a fennforgó ügyek tárgyalására általam elegendőleg kimutatra lenni hiszem, nem akarok a hozott határozat mellett szavazni, hanem indítványom mellett maradni: t. i. a t. nemzeti egyetem illetéktelensége végett nem méltóztassék a fennforgó bizottmányi munkát tárgyalásába bocsátkozni.

Szeben, mart. 8. 1862. Balomiri János, szenátor s szászvárosi egyetemi követ.

A pénzügyi bizottmány és a bankra vonatkozó előterjesztések.

A pénzügyi bizottmány még apr. 5-én nem tanácskozott a bankra vonatkozó előterjesztésekről. A tengerészet, valamint a két utolsó ülésben, ugy apr. 5-én is élénk vitákra adott alkalmat. A ministerek, Schmerling ur és a hadügy-minister kivételével, mind jelen voltak a tanácskozáson.

Az államminiszter beteg, s kénytelen otthon ülni. Ez ujjal miniszterválságról szóló hírek forrása lön, melyeket sokan szántárándékosan hírelnek, hogy a követek házáat lehangolják. Azonban egyelőre az ily híreknek alapja nincs.

Mint tudva van, apr. 1-én a bizottmány elhatározta afölötti sajnálkozását kifejezni, hogy a tengerészet, dacára az évenként ráköltött 8 milliónyi összegnek, a partvidékeket nem képes kellőleg megvéni. Ez az apr. 3-ki ülésen a tengerészet egyik képviselőjét tüzes beszédre ösztönözte, mely főleg egy szakértő meghívottak véleménye ellen volt intézve, s azt eredményezte, hogy az elnök a tengerészet képviselőjének több állítása ellen tiltakozott, nézetét egyébiránt a tengerésztügyminiszterium vezetője is desavouálta. A tengerészet képviselője erre kijelentette, hogy ezentul csak írásbeli magyarázatokat adhat; a mire a bizottmány elhatározta, hogy inkább igénybe sem veszi azokat. Az apr. 5-ki ülésen gróf Vrints indítványozta, hogy a bizottmány fenntarthatja ugyan apr. 1-i határozatát, de ne terjessze a követek háza elé. Ez indítvány zajos vitakozás tárgya lön.

Több fölötté élénk beszéd után, Herbst professor a Vrints indítványának apr. 7-éig elnapolását kívánta, s miután kívánságát nem teljesítették, 21-en szavaztak a Vrints javaslatát mellett 19 ellen.

A vita a tagokat annyira felizgatta, hogy — az idő is már későre járván — nem foghattak a bankkérdés tárgyalásához. A bankkérdés e szerint csak apr. 7-én este 5 órakor kerülendett szőnyegre.

A többség követelte, hogy a deficit fedezésének kérdése tárgyalassék. A minoritás, mely itt körülbelül a cseh alsóházban eljárást utánozta, nem akart ezen indítványba megnyugodni, s feladatát a Plener ur bankkegyezménye elvetésével megoldottnak vélte.

Azon tagok, kik a bankkegyezmény elvetését indítványozták, magánconferentián a deficit fedezését illetőleg a következő javaslatban egyeztek meg:

I. A banknál elzolgáltolt 1860-ki sorsjegyeket el kell adni. Az éretők jövő pénzmennyiségét:

a) a 99 milliónyi adósságnak teljes letörlesztésére b) és egy beváltási alap képzésére kell fordítani.

II. A 99 milliónyi mennyiséget a bank következő módon fordítsa a bankjegyek beváltására:

a) Az egy fős bankjegyeket mind be kell váltani és megsemmisíteni. Végre határidőt kell szabni, mely alatt ezek, nagyobb mennyiségre szóló bankjegyekkel, volnának beváltandók.

b) A nagyobb mennyiségre szóló bankjegyek is kiveendők lassanként a forgalomból.

III. Az egy forintos bankjegyek eltűrlése által támadt hézagot a forgalom betöltésére, a birodalmi tanács államadóssági bizottmányának ellenörködése mellett, 75 millió egy forintos kincstárjegy lesz kibocsátandó. A kiadás oly mérvben növekedik, mint a minőben megsemmisítették az 1 fős bankjegymennyiség.

IV. Az 1 forintos államjegyeket épen ugy lehessen alkalmazni fizetésekre, mint a mostaniakat.

Az I. szakasz b) pontjában megemlített beváltási alap segélyével a bécsi nemzeti banknál és fiókbankjainál az államjegyeket, nagyobb mennyiségre szóló bankjegyekkel becserelik. Ha ez az alap nem volna elégséges, nagyobbításáról a pénzügyigazgatóság gondoskodik.

V. A jelen határozatok az 1866-ki év decemberében megszűnnek érvényesek lenni. Azon esetben, ha a bank előbb is megkezdhetné a készpénzzel fizetést, alkotmányos uton megváltoztatandók. „M. S.“

A „Times“ Garibaldiról.

„Csodálatos végtet volna“ — így szól a „Times“ legújabb vezércikke — „ha valamely velencei tüntetés követve azt eredményezné, hogy a francia megszállás Rómában megszűnne, s ha épen Garibaldi lenne tudtán kívül az eszköz, hogy Napoleon császárral egységessé kötéssék. Ujabb olaszországi felleptét, ugy látszik, időelött magyarázták. Ausztriára nézve, igaz, hogy csak egy értelme lehet. Ugy kellett azt felfogni, mint szózatot a cselekvés párt-

jához a mostani kormányának tulajdonított békepolitika ellen. Azonban nem Bécsből, hanem Párisból érkeztek a felszólások, melyek út pályáján egy pillanatra megállították. Franciaország nem akar új olasz háborút viselni, s a császár jól tudja, hogy oly háború, melynek Garibaldi volna vezérszemléje, a napoleoni érdekeket Olaszországban elő nem mozdíthatná. Nem csodálkozunk ennél fogva, hogy ugyanazon rossz lélek, mely már régebben is újít állotta, akadályozza őt most utának Nápolyig folytatásában. A készség azonban, melylyel Garibaldi ez intéseknek engedelmessé kedik, annál csodálatosabb, ha meggondoljuk, mily roppant lelkesedést idéz elő mindenütt. Washington és Cromwell hatalmas állásban voltak, s politikai belátásuk mind a kormányzatban, mind a diplomáciában bizonyos felsősséggel ruházta föl őket, melyet Garibaldi sohasem vívhatna ki magának. Mégis se Washington, se Cromwell, se más forradalmi bajnok, — kivéve I. Napoleont — nem beszélt, míg csak egyszerű polgár volt, az erkölcsi tekintély magas hangján, mint Garibaldi beszél szíve egyszerűségében s az olasz alsóbb és középső osztályok teljes meggyezésével, mintha ez másképp nem is lehetne. Hát ki ez az ember, ki nem csak a szerzetes barátoké, hanem az összes világi papságot is megszidja s kötelességeit oktatja? Oly férfinak kell lenni, ki magát független hatalmasságnak érzi, s azon hitet hordozza magában, hogy mintegy valóságos lelkesedést idézhet elő, mely elég erős volna még a catholicismus ellen is sikra szállani. Ebből magyarázzuk mi az ő befolyását, s azon tény, hogy ő — kormányzati hibák, rövidlátó jóslatai s az ő nevében elkövetett politikai hibák ellenére, meg tudta magának e befolyást őrizni, már magában is jele annak, hogy a mozgalmak, melyeknek ő hőse volt, még be nem végződtek. Garibaldi eszmét képvisel, ez eszmének pedig nem volna többé jelentősége, ha az olasz királyság már teljesen összeforrt, teljesen egy volna. Garibaldi csak természete törvényének hódol, midőn új kereszt-háborút hirdet, és a siker bizonyítja, hogy népszerűsége nem csökkent, hanem maga a népszerűség — bármily nemeseen vívta is ki magának — arról tanuskodik, hogy az olasz nép még ki nem jözanodott. Igazán őrülni fogunk, ha az engedmény, mit Ratazzi, sőt Garibaldi a császár kívánságának tett, azt fogja eredményezni, hogy Rómában ujjalag fontolóra veszik az ügyek helyzetét. A kezdés azonban e kérdésben Franciaországot illeti...

Olaszország legfőbb s legveszesebb kettőssége nem földrajzi, hanem politikai jellemű. Valamennyi tartományának egy korona alá hozása meg nem orvosolható, ha nem járna vele az érület igazibb egysége is, mint a minőt eddig föl-mutathatnak...

Rómát alkalmasint hamarabb nyírik meg, mint Velencét; de át nem látjuk, miért nem lehetne a politikai növelés nagy munkáját Róma és Velence nélkül is folytatni. Ha közös célra van szükség, mely valamennyi olasz hazafi reményeit és erőt összegyűjtse, e közös célt bizonyára meg lehet találni a hazai reformok foganatosításában.

Nevelői barbárság.

Illetékes kézből egy levelet vettünk, mely némely ember műveletlenségére szomorú világot vet; mi ez értesítést századunk szellemével oly összhangzatlanok tartjuk, hogy kíváncsok vagyunk, hogy az nem volna való; de minthogy valóságáról fájdalom nem kétkedhetünk, közre adjuk e levelet, kihagyva abból a személyt és helyet. E levélben többek közt ez van írva: Ezeltől két évvel helybeli egyik lelkésznek választotta a népnek kevesebb papbért fizető nagybörzse t. X. X. urat, az értelmiség és több papbért fizetők kedve ellenére. Ebből per lett s a per kimenetele minden érve ellenére, a választottak részére dől el, miből gyűlölet fejlődött ki s úgy látszik még mai napig is lappang, mert azon gyerekek szülői, kik csufos és botrányos megbüntetésben részesültek — mint lennebb meglátjuk — a választás ellen voltak s az iskola felügyelő, ki előáltával azt — nem tudjuk miféle törvényről fogva — kezéhez szerezte, már többször gyakorolta.

Előbb ronda, büzhödött sertésolba rekesztette azokat pajzanságukért; aztán megverette, lábujjaitkat fogatván, hogy afelek az ütésre annál kifeszültebb legyen. Ezek már magában is demoralizáló eljárások s bár vandál és le-verő, érzéketlen tompítók mégis tűrhették lennének ahoz mérve — mi ma (április 3-án) történt, mi minden jó érzést szülne szomorú és rossz vért okozott; ugyanis 6 gyerek 5-8 éves pajzánkodtak, csintalanokdakt a tanulási csend-orán, mit a friss véreket kell tulajdonítani, ezeket egy arra megbízott fiú feljelentette a nevelőnek, ennek következtében a fiúcskáknak levettette afelektől ruháikat s mesztelenen börtükre egy legerősebb fiúval 1-4 kemény veszős ütéseket alkalmazott lábujjhegy fogás által kifeszített alfelekre, kiknek érzékeny sirásai, sikoltásai messzire elhalszott s vérök serkedezett.

Ez tiszteletes ur neri fogás, a mai idő szellemével való nevelés sorába teljességgel be nem ékelhető. Ma az állat nevelésnél is szelidebb fogást gyakorolnak az ember-ek. Eljárását a spanyol inquisitio sarjának lehet inkább nevezni, mint nevelési közegnek. A polgári életben elátkozott rabot vernek így, de azt is eldugva más emberek elől, le-fektetve nem lábujjhegyfogással. Tiszteleted pedig egy erkölcsi intézetben nyíltan több gyerekek előtt, hol az előbbi tanító keze alatt mindig 100 körül s azon feljül volt tanuló és a legjobb fiúk fejlődtek ottan, szelid nevelési modor által.

Ez ugy nem mehet, mert minden szülőnek gyermeke szemefénye, a honnak s a nemzetnek drága kincse, kikről azoknak számot kell adni, azaz: nem rabszolgákat, poron-tyókat, hanem szabad polgárokat kell az elhunytaknak helyébe állítani; de oly tanítási rendszerrel, mint tiszteleted, nem lehet, mert abból a rustica natura tenet sua jura ki riv.

A büntetésben is mindig erkölcsiégnek s a gyerek épületes előrehaladásának kell lenni. Ha eltűrhetlenül pajzánkodik, tanuljon 2-6 német vagy latin szót, míg társai játszanak, vagy a midőn azok a szabadba vannak, ő benn

a szobában egyedül tanuljon és írjon stb. Ily fájó büntetések kellenek most, a nevelőnek, mint szülőnek oly közeli összeköttetésben kell lenni tanítványával, úgy mint jó barát jó barátjával, nem pedig mint poroszló a rabok fölött; de ezt csak úgy érheti el, ha nem spanyol inquisitiot, hanem a napirenden lévő nevelés körüli munkákat olvasgatja. Vagy tán azt akarja, mit egy tiszteletes barátja mondott: „Középosztályú ember gyereke ne tanuljon, csak a nagy uraké?” Ugy folytassa nevelési modorát, mert célt ér; de tudja meg, hogy akkor a nemzet átka is nyomba fogja követni tiszteleted, mert a havas s a mezőség fia tanul azért, hogy szelid nevelési rendszerben részesül, nem oly drastikusban, minőt elősorolánk. Vagy ha e sorok némileg hatnak tiszteletedre, úgy ajánljuk álljon félre s eldöje, kit állásából ki-játszottak s ki e vidék Indalija, az igazgatót vegye vissza, az intézet eddigi jó hírét, nevét tartsa fenn s ne engedje lelépni fejről a babért.

Bécs, Városhely, ápril 1-én, 1862.

A tavasz megérkezett jölvén sugaraival Háromszékre is. A sok bő minden áradás nélkül szép csendesen eltaka-rodott annyira, hogy már a tavaszi mezeimunka javában foly. Sok vidéken egybírát a soká tartott kemény hideg s fagy nélkül megérkezett télnek az a káros következtetés lett, hogy a rozs kipusztult s ez elég nagy szerencsétlenség, a több szerencsétlenségek közt, a szegénységnek nagyon is neki indult népre.

A sorozás szép csendesen foly, s ezen hó 4-ig telje-sen bé lesz végezve Kézdiszékben.

Mult hó 29-én érkezett városunkba a kézdí alkirály-bíró két dülő s néhány szentleki lovaslegénytel kísértetve az adminisztrátor, hogy a városi tisztújítást végrehajtsa. Másnap az az mártius 30-án 10 órakor vette kezdetét a tiszt-ujítás.

Városunknak képviselete még állott úgy tudjuk, s így annak kellett volna a választást végrehajtani. Azonban más-ként történt, a mennyiben a közönség által hajtottat végre; mi okon az nem lön tudva. Annyi bizonyos, hogy városunk több mint 600 választóval bíró közönség s még is a választás napján alig gyűlt össze 70 vagy 75 egyén, kik között sokan voltak olyanok, kiknek választói képességét könny-nen kétségbe lehetne vonni, még a mindennemű adó 8 fo-rint census mellett is, és így e hetven egyén választott a közönségnek tanácsot.

Főbíró lett Szabó Dániel, főjegyző Varga József, tanácsosok Jancsó János, Szotyori Sámuel, Pap András, Benkő Pál, mind alkotmányos életünkbeli tisztviselők.

Továbbá tanácsosok lettek még az ismeretes Nagy Sámuel, és végül Magóri Simon. Árvaügy és rendőrség eltöröltetvén, ez ügyek vezetése egy-egy tanácsosra bízott.

Bereczk alkotmányos tanácsa megmaradását nyilváni-totta a provisorium alatt is, s így tán kikerül a restauráció.

Kenyeres Károly a törvényszéki elnökséget, Kühnle és Balog Ferencz a bíróságot nem fogadták el.

Ojtozi.

KÜLÖNFÉLÉK.

— A „Hermannstädter Ztg“ gyönyörű mértéket nyújt saját alkotmányos fogalmai „magasságának“ meg-ítéléséhez. E lap 89-dik számában ugyanis ez áll: „Ha a magyarok nem értenek egyet a szász nemzeti gyűlés votu-mával, azt fel tudjuk fogni. De midőn az „Ung. Nachr.“ szer-kesztője Bauszner, egy születtett szász, egy szász superin-tendens unokája, egy szász nemzeti ispán unokája, a szá-szokat képviselőik votuma miatt fenyegeti, ez oly eljárás, melytől senki se ijed ugyan meg, de a melytől minden be-születés ember (!) undorral (!) fordul el.“ A logi-kai következtetés ebből az lenne, hogy a ki nem a „H. Ztg“, hanem az „Ung. Nachr.“ nézetét osztja, az mind „nem be-születés ember.“ A „H. Ztg“ szerkesztője közlebbi politi-kai dühöngései közt oly bőkezűen osztogatja az „impertinens“, „ostoba“, „gáz“ s többféle címeket, hogy a szegény emb-ert a leggyógyihatalanabb betegségtől kell féltetnünk.

— Mint értesültünk az örültek háza Szebenben már készen van.

— A „Donau Ztg.“ Schmerling ur közlönye, az er-délyi románokat már őrüli a Reichsrathban, de ez nem igen vigasztaló a románokra nézve, a kiket egybírát „románok“ nek nevez. „Rendkívüli fontos eseménynek tekintjük, ug-ymond, hogy az erdélyi derék szász nemzet a birodalmi al-kotmány (febr. 26) mellé szegődött. Örövendük, hogy he-lyes felfogás segélyével átláttak azon megbeszélhetlen elő-nyöket, melyek a császári birodalom egységessé alakulásából származnak. Egy ily magaslatos példának következményei kell hogy legyenek, s a legnagyobb megelégedéssel vettük, hogy a „románok“ mint nemzetiség, a szász nemzeti egye-tem lépését részvételükkel támogatták. Ne mondja hát senki, hogy az eredmény kizárólag német szellem vívmánya. Az osztrák eszme győzött itt stb.“ Vajjon e diadal oly teljes-e, mint azt a „D. Ztg.“ 300 előfizetőjével elhitetni akarná? Vajjon az erdélyi románok mennyiben követelnek részt azon dicsőségből, melyet a szász nemzeti gyűlés ismeretes hatá-rozata által vívott? Nem tudjuk, azaz nem vitatjuk. De arról semmi kétségünk, hogy nincs oly szerény román po-litikus, a ki beléegyezne abba, hogy maga a román nem-zet, nem pedig csak egy töredéke lett volna képviselve azon szász követek által, a kik a szász nemzeti gyűlésben szavazatlajogot gyakoroltak. A román nemzetnek a törvény magasabb jogot is biztosít, mint a szász nemzeti egyetem-ben majorizáltatni, s mi nem hiszünk, hogy a „D. Ztg.“ a román politikuskok előtt az „osztrák eszméket“ népszerű-ekké tenné, midőn azt hirdeti, hogy a román nemzet aka-ratának nyilvánítására a szász nemzeti egyetem az illetékes képviselőház. Imé észrevételül mily veszélyes tan csúszha-tik be a tulajdonatás nyilatkozatába.

— A sajtóperek krónikája még nincs kimerítve. A „W-r“-ben olvassuk, hogy a gráci „Volksstimme“ sajtópe-

rében hozott ítéletet az orsz. főtörvényszék, hová az ügy fellebbeztetett, megsulyosította. A fellebbezési tör-vényszék ugyanis Tanzer Károlyt, nevezett lap szerkesztő-jét, a közszendzavarás bűnében elmarasztalta, mi alól a cs. orsz. törvényszék — bizonyítványok hiányában — fölmen-tette; a sajtótörvény 38. §. lit. a) és b) — továbbá a 2. és 3. §§ ok áthágása miatt reá mért két hónapi fogságot s 1000 frt cantio elvesztését pedig négy hónapi börtünre, min-den két hétben egy napi bört mellett súlyosította s egy-szersmind kijelentette, hogy ez ügyben nincs helye a fel-sőbb helyre benyújtandó kegyelmezési folyamodványoknak. — A lengbergi „Dziennik Polski“ sajtópérekben a végtárgyalás nem sokára megkezdetik. A főszerkesztő Abencourt, az új sajtótörvények behozataláig balasztástér folyamodott. — A prágai humoristika lap, a „Břejele“ szerkesztője, lapjának legutóbbi számaért szintén bünt. törvényszék elé idéztetett. — A „Narodni Listy“ szerkesztőjét a prágai cs. rendőriga-zgatóság, a s. törvény 30 §-a alapján 100 frt pénzbírságra ítélte, mivel az államügyészségnek egy értesítvényét észre-vételekkel kísérté. — A lengbergi „Gazeta Narodowa“ alig hogy megindult, már az 5-ik számmal lefoglaltatott, mivel a gymnasiumi tanítványok kitiltásáról s a gymnasiumi igazga-tók szigorúságáról egy cikket közölt.

— Az „Ungarische Nachrichten“ című pesti lap alig indul meg, s a „Presse“ pesti levelezője szerint Magyarország kir. helytartója már is rendeletet adott ki, hogy Bauszner, a szerkesztő, állítások haditörvényszék elé.

— Császár őfelség dr. Grimm lovagnak „Er-dély politikai igazgatása“ című munkáját, melyet a szerző őfelségének legalázatosabban átnyújtott, legma-gasb tetszéssel elfogadni s a főkamarási hivatal útján a szerzőnek köszönetet nyilváníttatni méltotatott.

— Schmerling államminiszter ur erős náthaláz-ban szenved, s orvosai tanácsára ágyban kénytelen maradni.

POLITIKAI HIREK.

Angolország. London, ápril 5. Az alsóház teg-napi ülésében Denman részvevő szavakkal esetlő Len-gyelország szenvedéseinek történetét a beszéde végén ki-vánta, hogy az 1856-ki párisi értekezletnek Lengyelországra vonatkozó iratai a ház elébe terjesztessenek. Erre Palmer-ston következőleg válaszolt: Felesleges mondanom, hogy mindenki, akár változtatla legyen akár nem véleményét Lengyelország történelmére vonatkozólag, a lengyelek tulaj-donai iránt nagy bűmulattal, szerencsétlensége iránt nagy részvétellel kell hogy viseltessék. A tulajdonok, melyeket mi bennök csodálunk, a legkitűnőbbek, melyekkel csak nemze-tek bírhatnak: nagy értelmesség, nagy erély; de mindennek felette áll az ő legyőzhetetlen, kiúrhatlan honszeretettük. Nemzeti érzelmük az utazóiról és köpenyéről szóló mesére emlékeztet minket. Minél inkább dühöngött a borzasztó északi szél, hogy a köpenyt elragadják, annál szilárdabban tartották. Volt egy alkalom, midőn gondolhatták, hogy a nyár sugari reájok is fel fognak derülni; s ez akkor volt, midőn I. Na-poleon tartá az országot elfoglalva. De ama halvány nap, felhőket rejtett háta megett, melyek azt hamar elhomályosi-ták. Akkor nem felett meg Lengyelország szabadsága a francia politikának, s midőn magának Franciaországnak is megnehezült a sorsa, Lengyelország állapota is a bécsi congressus elhatározása alá esett. Ez érdekelt, melyet az európai hatalmak Lengyelország irányában tanúsítottak, a nagy európai szerződésnek mindjárt az első cikkelyében mutatkozott, melyben ki lön mondva, hogy Lengyelországból királyság alkottassék, mely visszahívhatlanul legyen al-kotmánya által Oroszországgal egybekötve. Továbbá, hogy Ausztria, Orosz- és Poroszország lengyel alattvalói alkotma-nyos népképviselőlet és oly intézményeket nyerjenek, a mi-nők csak ezen kormányok rendszerével összhangzásba hoz-hatók. Semmi kétség, hogy a Lengyel- és Oroszország közti köteléknek alkotmányosnak kellett volna lenni, mert Len-gyelország egy oly alkotmányt kapott, mely részleteiben sem volt felette rossz, de a kivitelben holt betűnek bizonyult be s azon korszak óta 1830-31-ig a lengyelek természet-esen nem élvezték a nekik adott alkotmány javalmait. Az 1830 dik évben kiűzték a francia forradalom. Az általa gyuj-tott láng szétterjedett s a lengyelek azt hívék, eljött a kez-vező alkalom, hogy függetlenségüket kivívják; hogy kime-nküljenek, mint monák, azon türhetlen állapotból, melybe tasztították. Számos és derék hadsergük, raktárai és min-dennemű segédeszközeik voltak, melyek a háborúhoz szük-ségesek. De két hadjárat után legyőztettek s az orszá tekint-ély ismét helyreállott. Miután a felkelés leveretett, az orosz kormány jogosítva hitte magát, megsemmisíteni azon alkot-mányt, melyet Sándor császár adott a lengyeleknek. Ha egy oly kérdés forgott volna fen, mely csupán az orosz kor-mányt és Lengyelországot illeti, egy idegen hatalomnak sem lett volna joga, bármiként vélekedjünk is az ügyről, ennek alapján Oroszország ellen vádat emelni. Amde azon kötele-zettségek, melyeket e birodalom Lengyelország irányában vállalt, Oroszország és a többi hatalmak közt szerződésileg állapítottak meg, és mi, az angol kormány, mint amaz eu-rópai rendezés részesei, tökéletesen jogosítva hitük magunk-at fellépni azon alkotmány eltörölése ellen, mely a két nem-zet közti kapcsolat gyanánt volt kijelölve. Előterjesztésünk sikertelenek voltak, de bármily sajnálatos volt is az ügy, nem tartottuk szükségesnek az Oroszország iránti barátsá-gos viszonyt megzavarni, vagy éppen háborút idézni elő a két nemzet között. A Lengyelországon elkövetett igazságtal-lanság mindamellett olyan volt, hogy ők teljesen jogosítva vannak a miatt panaszkodni. Most következnek amaz esem-nyek, melyekre tisztelt barátom utalt. Egy szervezett rend-szabály, egészen különböző azon alkotmánytól, melyről szó-lék, lépett hatályba, mely igénytelen nézetem szerint egyál-talában nem felett meg a bécsi congressusban vállalt kötele-zettségeknek. S ha mégis legalább ezen szervezett rend-szabály is őszintén és teljesen léptetett volna életbe, Len-gyelország belállapota türtőzébbé vállandott, s a lengyelek megnyugtatóra és előhaladására sokat tett volna. Amde van valami, nem akarom mondani ellenszenv, hanem anta-gonismus a két nemzet között s az orosz hivatalnokoknál

szembetűnő a törekvés egy viselni magukat a lengyelek irányában, hogy ellenszolgáltatás ellenében elő meg annál is jobb intézkedések ellen is. Vegyük továbbá szemügyre a krakiai köztársaság beolvadását Ausztriába, mely köztársaság habár nem tartozott a lengyel királysághoz, jelenleg mégis a lengyel nemzettel s lengyel ügyekkel közös sorban részesül. Igaz, hogy a köztársaságok mostanában nem a legjobb hírből állanak; de a kisded köztársaság egy tiszteltetelmű állam volt, s én akkor tájt szabadságot vettem magamnak, ezen eljárásra vonatkozólag azt nyilatkoztatni, hogy ha a bécsi szerződéseket a Vízitúlánál feladjuk, megtörténhetik jóvendően, hogy a Pónál sem fogják nagyon tisztelni. Események tanúsítják, hogy a véleményem nem minden alap nélkül volt mondva. El kell ismernem, hogy a lengyeleknek teljes joguk van európai szerződések által biztosított alkotmányuk elvétele miatt panaszkodni, és hogy ők még azon korlátozott szabadságot sem élvezhetik, melyet nekik uralkodójuk adott. Ámde úgy tetszik nekem, hogy egy nemzetnek, mely olyan körülmények közt van, mint Lengyelország, jól meg kellene fontolnia, minő irányt legtanácsosabb követnie. Az 1830-ki forradalom érthető volt. Vitézlő harcok s nagyszeműt segédcsközzel voltak ellátva. De legyőzték s meg kellett adni magukat sorsuknak. Azonban az utóbbi évi tüntetésekkel nem ez az eset. Igaz, azt mondják, hogy a tüntetések ártatlan jelleműek voltak. Jelvényeket tűztek fel és himnuszokat énekeltek; mind oly cselekvények, melyek Lengyelország állapotát nem változtathatják meg, de igenis kivívók voltak az orosz hatóságokra nézve. A himnuszokban imádták az égből, hogy Lengyelországot szabadítsa meg az orosz uralomtól, s ennek bántania kellett az orosz uralmat. Annál fogva úgy hiszem, a lengyelek jobb szolgálatot teendettek érdekeiknek, ha erejüket anyagi jóléti előmozdítására fordították volna. Másfelől azt is ki kell mondanom, hogy az orosz hatóságokhoz felette illetlen volt akkora szigorral járni el oly ártatlan néptüntetések ellen. Semmi sem igazolhatja a kegyetlenkedést és tildözéseket, melyeket elkövettek. Nekünk azonban semmi jogunk az oroszok és lengyelek ügyeibe avatkozni, kivéve, ha az emberiség azon általános elvei forognak kérdésben, melyek minden államra nézve érvényesek, s a melyek, mint hiszem, durván megsértettek az orosz kormány eljárása által. Mint előbb megjegyeztem, Orosz- és Lengyelország között egy mély ellenkezés érzete létezik, s annál fogva remélem és hiszem, hogy az orosz hatóságok tettei Versóban s az ország más részeiben, nem a császár által rendeltettek, valószínűleg még tudva sem voltak előtte. Szólok általában szelid és jóakaratu férfiaknak ismeri az orosz császárt; s meg van győződve, hogy az orosz császár, a mi személyét illeti, szabad-elvű és szelid politikát öhajtana követni a lengyel nemzet irányában. De, ugymond, egy uralkodó környezetében pártok vannak, kik a dolgokat saját nézeteik szerint terjesztik elő, s kik erőszakra való hajlammal s más érzéseknél fogva, igen sokszor hajlandók, a nekik jó végből adott hatalommal visszaélni s azt rosszra használni. A mi a jövőt illeti, ha hivatalos volnánk, vagy jogunk volna tanácsot adni a lengyeleknek, azt kellene ajánlanunk nekik, hogy bízzanak a jövőbe, eddigi utjokról ne térjenek el, s ne vonjanak magukra büntetéseket, melyeket ha már egyszer ott vannak, meg nem gátolhatnak, de a melyek elviselhetetlenek rájuk nézve. Most egy nagyszemű intézmény van munkába véve: a jobbgyóki felszabadítása. És hiheti-e valaki, hogy ez előbb több okvetetlen politikai jogok kiterjesztésére, valamint az orosz nemzet tekintélyének emelésére ne vezessen? Én azt tanácsolnám a lengyeleknek, hogy várjanak erre, s emlékezzenek meg, hogy jóllehet az oroszok nem kívánhatják, hogy a lengyelek oly szabadságot nyerjenek, mely felülhaladja azt, a melyet ők élveznek, arra mégis hajlandók lennének, hogy a lengyel nemzetre mindazt kiterjesszék, a mit ők maguk nyernek. A lengyelek leghevesebben úgy fogták fel érdekeiket, ha az orosz császárral kibékülnek s annak emberies és jószívű érzelmeit saját javukra felhasználják. Mindenesetre a dolog nem olyan, melyre nézve ezen ország kormánya észélyesen és sikerrel beavatkozhatnék. Készen állunk azon tények itteni elősorolása, melyek alkalmasint nem jutottak az orosz császár tudomására, hasznos lehet, a mennyiben oly dolgokat tudat vele, melyek az ő nevében hajtottak végre, de a melyekben neki semmi része sem volt. Másfelől a lengyelek iránti rokonszenv nyilvánítása kellemes érzést fog bennük kelteni. Egészen felesleges valami tüntetést csinálni, hogy Európa meggyőződjék nemzeti óhajuk ernyedetlen fenállásáról. Senki sem hiheti, a ki csak tud rólok valamit, hogy hazafias érzelmeik az idő által legkevésbé is elfojtathat volna. De a mennyiben ezen ház rokonszenvének kifejezése kiengesztelésre vezethetne, vagy az orosz kormányt arra indíthatná, hogy a Versóban jelenleg uralkodó kormányrendszert szelidítse, s másfelől a lengyeleket arra ösztönözhetné, hogy minden tüntetéstől óvakodjanak, mely még több büntetést vonna rájuk, mi semmi jóra, sőt igen sok rosszra vezethet; én is osztomozom igen tisztelt barátom azon nézetében, hogy indítványa nem maradhat jótékony eredmény nélkül. A mi az ide vonatkozó iratok előterjesztését illeti, szolo nem tudja, léteznek-e ilyen iratok, de megígérte, hogy a dolgokat utána jár s mielőbb jelentést teend. — Még többben szólottak a tárghyhoz, s a vége a lett, hogy Demman visszavetette indítványát.

Ugyanazon ülésben Fitzgerald kérdést intéz a kormányhoz: van-e hivatalosan értesítve az állítólag Soledadban, a szövöttezett hatalmak és a mexikói kormány között létrejött egyezményről? A brit csapatok a köztársaság területéről visszahúzódtak-e vagy vissza kellett húzódnok? És hogy küldetett-e utasítás a brit követhez melyben, azon egyezmény jóvá hagyatik? — Layard külügyi altitkárt eképválaszol: A kormány hivatalos tudósítást kapott, hogy egy egyezmény iratott alá nem a szövöttezett hatalmak és Mexikó, hanem azon hatalmak biztosai és a mexikói kormány között. Igaz, hogy a brit haderő, ha csakugyan annak lehet nevezni, valószínűleg most már, egy kis csapat kivételével, kivonult Mexikóból. Az angol csapat száma 600 tengerész katonából áll. Egy tekintet a ház elébe terjesztett papirokra meg fogja mutatni, hogy a kormánynak nem volt szándéka, hogy ezen tengerész katonák valamely hadjáratban az állam belsejében résztvegyenek. Vissza fognak tehát

térni, 100 ember bízán, a kik ott maradnak, a rendes szolgálat teljesítésére Veracruzban és San Juan d'Ulloaban. Szólok megjegyzni, hogy ő felsége kormánya az egyezmény határozmányait általánosságban, ha talán nem is minden cikkeleket, helyesli. A brit kormány teljességgel nem akar Mexikó helyébe avatkozni s azon reményben van, hogy a mit vár, békés uton lesz elérhető.

Olaszország. Garibaldi az olasz papsághoz felhívat intézett volt, melyben felszólítja őket, hogy nyilatkozzanak a pápa világi hatalma ellen. A felhívás viszhangra talált, a mint az alább következő válasz tanúsítja:

„Tábornok!

Bocsásson meg ön, hogy azon szükség, önhöz néhány sort intézhetni, arra vett bennünket, hogy önhöz nyilvánosan szóljunk, felbátorítva a közönséget által, hogy önnök székelye a nép szívében van, s elfogadási tereme ott hol önt előláljuk.

Az olasz papokhoz intézett leveleiben, melyek lapok, utján jöttek tudomásunkra, ha feddőzik is ön sokak ellen, higye el, az olasz clerus nagy részére egyuttal dicséretet mond, mert a már is olyan, mint a minőnek ön kívánja.

Igen, a clerus tudja, érzi, hogy olasz, s valamint ön tábornok, ő is minden vágyával öhajja elő a napot, melyen a szép föld minden idegentől meg lesz mentve. De az olasz clerus azoknak hatalmas nyomása alatt áll, kik büntetnek, s mindig hajlandók a honfias vágyakozásokat szolgálattól fölmentéssel, s annyi évek áldozatainak kivívott jogoktól megfosztással sújtolni.

Es ki pártfogolja a clerust? Ki védelmezi azt? Az emberi erény nem terjed túl a közönséges erő határán, s sokkal nehezebb a megaláztatások hosszú küzdelmeit, s mindannyioknak megnevezhetlen nyomorait elviselni, mint a harcviharok- és csatákban meghalni a hazáért oly áldozat árán, melyet a jövő századok is tudni fognak.

Igenis, tábornok, a kormány még mindig késedelmezik véget vetni az ily visszaéléseknek ép azon clerus érdekében, mely nyomorban sanylik, s az utca kövezetere dobátik ki azon bűnért, hogy hazáját szereti. Lehetnek indokok, melyek a kormány részéről e tartózkodást igazolják, de legalább ne rovssek fel az olasz clerus bűnűit, ha öhajja, a szabadság s haza érdekében, torkán fojtatnak el.

Tábornok, mi öntől egy szót kérünk csupán, mely a clerus számára támogatást esdjen ki a kormánytól. Akkor a közönség egy hatalmas szövetséget nyert meg ön; akkor az összes clerus, a mint azt ön leveleiben írja, folytatni fogja a vallás és szabadság igéinek hirdetését, s visszautasítand minden egyetiséget oly politikával, mely Rómában oly hatalom megmentésére tör, melyet Isten sohasem adott földi helytartójának, a mely már elveszett az emberiség lelkiismeretében.

Mondja ki ön e szót, mely a clerust felbátorítandja magát olyannak mutatni, a minő, tudniillik egyestelen a néppel a gyűről által, mely földi hivatásukat megszenteli, összekapcsolva azokat az éggel. Mondja ki e szót, s Olaszország gyorsabban és teljesebben fog felszabadulni.

„Néhány olasz pap.”

Turin, apr. 3. Garibaldi Franciaország iránti tekintetből lemondott napolyi utjáról; példás türelmének ezáltal is kitűnő jelét adván. A király azonban Ratazi és Pepoli kíséretében e hó végén, tehát a római concilium idejében utazik Pápolyba. Párisban ezalatt a római kérdésnek újabb megoldási módjára tesznek előkészületeket. A császár a szt. szék jelen birtokait biztosítani akarja, s a többi katolikus hatalmaknál, s ezek közt Bajorországnál is ki akarja vinni, hogy e biztosításhoz járuljanak: ezért aztán a pápának határozottan le kellene mondania elvesztett tartományairól, és azokért egy kárpótlási összeget fogadnia el, melyet szintén a katolikus hatalmak biztosítanának.

Németország. Berlin, apr. 5. Heydt pénzügyminiszter következő tartalmu levelet intézett Roon hadügyminiszterhez:

„Az államkormányra nézve nagy fontosságú dolog, hogy a következő választások, részére kedvezően tessenek ki s bizony számíthasson arra, hogy a ház többsége támogatni fogja. E célból a kormány kényserültve lesz, minden oly eszköz felhasználni, mely a legújabb tapasztalatok szerint alkalmasnak bizonyult arra, hogy a kormányellenes elemeket a képviselőháztól távolítsa. Mint excellenciát igen jól tudja, különösen két tárgy, t. i. a hadiköltségvetés felemelése, és a 25% adópótlék, különösen felhasználható a választási mozgalmaknál arra, hogy az ugynevezett haladó párt a választások eredményét, saját jelöltjeinek biztosítsa. Mily sikere volt ez eljárásnak, azt a felosztott képviselőház története eléggé bizonyítja. E tárgyak a legközelebbi választásoknál is izgató eszközül fognak felhasználni, s elég ok van azon aggodalomra, hogy ha idejekorán cselőrt eszközök nem alkalmaztatnának, ismét oly sikerrel mint a mult évben; és pedig annyival inkább, mivel az ugynevezett szabadelvű párt is kijelentette programjában, hogy a katonai költségvetés felemelésében csak föltétlenül egyezhetik meg, de a 25% pótladót továbbra is beszédésének határozottan ellenszegülni kényszerül.

Az államkormánynak nem szabad e jelenségeket ignorálnia, hanem idejekorán meg kell vizsgálnia, vajlon a hadiköltségvetés változtatlan megtartása mellett, sikerülend-e oly képviselőházat alakítania, melynek többségére bizony számíthat, s melynek támogatása mellett a hadiköltségvetést és a pótladókat keresztülvinni képes lesz. Nézetem szerint erre elég számíthatni, mivel épen e két tárgy, anyagi természetű fogva, különösen alkalmas arra, hogy a kormány ellenének befolyását a választókál megalapítsa. Az adók leszállítása, még oly időszakban is kedves a nép előtt, midőn azok általánosan véve nem terhelők, mennyivel inkább áll ez a rendkívüli adóknál, melyeket az elkerülhetlen szükség esetén is nem örömet fizetnek, kivált ha azon intézmények szükségessége, melyeknek fenntartására ez adók beszédetnek, a közvélemény előtt szükséges elismeréssel nem találkozik.

Ez okok azon meggyőződésre juttattak engem, hogyha a kormány kedvező választási eredményeket akar elérni, a

pótladókat f. é. jul. 1-től kezdve meg kell szüntetni, s ez intézkedést még a választások előtt, kellő módon köztudomásra juttatni. Ez eljárással 3,700,000 tallér bevétel engedtetik ugyan el, és bár reményem van, hogy ez összeg hiányát az állambevételeinek más uton gyarapításával némileg pótolhatom, arra, hogy az egész hiány előteremtésék, kevés reményem van. Hogy e hiány legnagyobb részét a hadiköltségvetésben eszközözendő leszállítások által fedezhetni legezserűbben, az tovább fejtegetnem is fölösleges, miután excl. igen jól tudja, hogy az államháztartás egyéb ágaiban már évek óta a legnagyobb mérvben uralkodk a kiadások megszorításának rendszere, különösen azért hogy a hadügy deficitjének fedezésére az eszközök ne hiányozzanak, s a kormány legalább szinleg mutassa, hogy e tekintetben ismételve tett ígéreiteit beváltani is kész.

Ha exeld. meggondolni méltóztatik, hogy a hadsereg új szervezése által az államháztartásban okozott deficit a pótladók megszűnése esetre évben 7,000,000 tallérta rug, ugyhiszem, hogy bizony számíthatok exeld. beegyezésére, ha azon leszállítás minimumát, melyet a hadügyi költségvetésben az évtől kezdve mindaddig, míg a pénzügyi helyzet kedvezőbb fordulatot nyer, eszközölni okvetlenül szükséges, 2 1/2 millió tallérban állapítom meg. Emellett addig is, míg az új földadórendszer keresztülvitele által az állam jövedelmei szaporodnának, az államkincstár jelentékeny összeggel lesz kénytelen a kiadásokat pótolni.

Mily uton eszközöltessenek a szükséges leszállítások a katonai kiadásokban, azt, úgy hiszem, excellentiád bölcs belátása legezserűbben megítélheti.

Tudom, hogy e feladat nagy nehézségekkel jár; azonban okom van reményelni, hogy exeld. komoly helyzetünk, és azon fontos okok tekintetbevétele után, melyek indítványom mellett különösen a közelgő választások szempontjából szólnak, beegyezését megtagadni nem fogja, és készen nyilatkozik engemet pénzügyminiszteri nehéz állásomban azon rendszabályok keresztülvitelében, melyeket a viszonyok hatalma mellőzhetlenné tett, lehetőleg támogatni.

Szükségtelen megjegyeznem, hogy ha rendkívüli körülmények a hadi kiadás szaporítását igényelnék, az erre szükséges eszközök beszerzésére, közreműködésemet szívesen felajánlom.

Ismételve megkérve exeldat, hogy beegyezési nyilatkozatával engem mielőbb megörvendeztetni méltóztatssék, megjegyzem még, hogy azon esetben, ha exeld. ajánlatomra nézve ő felsége előleges beegyezését kikérni szükségesnek nem tartaná, a közvetlen értekezésben is részt venni szívesen ajánlkozom.

Berlin, mart. 21. 1862.

Heydt m. p.

A fönnebbi levélre vonatkozólag a „P. L.” berlini levezetője következőleg elmélkedik: Imé kevesebb mint négy hét alatt a harmadik miniszterválság, mely minden ábrándot szétosztat az ugynevezett „1862 martiusi egységes miniszterium” felől. Ha tudósító jól van értesítve (s pedig azt hiszi, hogy jól), a hadügyminiszter beadta lemondását, mit azonban a király visszautasított. Azt is mondják, hogy irányadó körökben Heydt ur ellen nyílt bosszankodás uralkodik, úgy hogy megmaradása csaknem lehetlennék látszik.

Azonban úgy látszik, hogy ezáltal mégis csak a Heydt ur marad diadal, s a mind így, azon nagyszemű lárványt akarja nyujtani a világnak, miképen lehet egy gyűlölt conservatív miniszterből, csak úgy egy varázstűsre, éppen az általa elejtett népkívánatok apostola. A „Stern Ztg.” ugyan is következőleg ír: Legfelsőbb parancsra s a hadügyminiszterrel egyetértve, e hó 10-kén egy bizottság fog összehitni magas állású tábornokokból, hogy a hadügyi költségekben eszközözendő további megtakarítások felett tanácskozzanak. Részt veend benne a hadügyminiszter s egy tagja az államminiszteriumnak; elnökölni fog Wrangel tábornok. Továbbá: nemcsak az 1862-, hanem az 1863-dik évi költségvetés is, nagyobb részletezéssel, az országgyűlés elébe fog terjesztetni, hogy az országképviselet és államkormány által egyaránt érzett bajon segítve legyen. Semmi újabb adótvény nem fog javaslatba hozatni; sőt az államkormány azon gondolkodik, hogy juliuson kezdve a 25% jövedelmi adópótlékot megszüntesse. Több törvényjavaslat várható a dolgozó nép érdekében, a gabonavám teljes eltörlése, egyéb élelmi cikkek behozatali vámjának mérséklése, bányászati adók leebbzállítása, vastermelés előmozdítása, postabér és sóár leszállítása s a porosz tengeri erő szaporítása iránt.

A porosz ellenzéki sajtó a fönnebbi iratok közrebocsátásában „maneuvré”-t lát s óvakodásra inti a szabadelvű párt hievit, nehogy a syreni hangok által örvénybe csábítassák magukat. Timeant Danaos et dona ferentes.

Dunafejedelemségek. A „Journal de Constantinople” a bukaresti külügyminiszter és a külföldi consulok közt történt következő levelezést közöl, azon megjegyzéssel, hogy az alábbi jegyzék az osztrák, angol és porosz consulok által azonos értelemben nyujtott át.

I. Az egyesült fejedelemségek külügyminiszteréhez.

Bukarest 3 (15) febr. 1862.

Miniszter ur! Ö exeljának a császár konstantinápolyi követének megbízásából szerencsém van önnök, ide mellékelve egy sürgöny másolatát átküldeni, melyet Monstier marquis a szerződési alapokat illetőleg hozzám intézett. Megragadom ez alkalmat stb.

Tillos.

II. Különféle követések utján kapott tudósításainkból az látszik kitűnni, hogy a Fejedelemségek kormánya azon nézetben van, hogy azon joga, mely szerint saját ügyeit szabadon kezelheti s melyet ők rend szerint saját autonómiajuknak neveznek, azon kötelezettségeket, melyek szerint azon szerződést, mely a birodalomnak a többi hatalmakhoz való viszonyait szabályozza, megtartani és kivinni köteles — meggyengíti vagy éppen megszünteti.

Nagyon lényeges kérdés, hogy e tekintetben semmi kétség se maradjon fenn, és ön, collegaival egyetértőleg, kik egyébiránt hasonló utasításokat nyernek, az első alkalmas fel fogja használni, hogy a fejedelemségek kormánynak kívánatos tisztasággal megmagyarázza, hogy a porta

és a különböző hatalmasságok között kötött szerződéseknél a Fejedelemségek területére nézve ép oly erejűk van, mint a török birodalom többi részére nézve. Hogy e tekintetben jövőre semmi kétség ne maradjon. Felhatalmazom önt e sürgöny másolatát a fejedelemségek külügyi államtitkárnak átsegélyeztetni. Fogadja stb.

Bukarest 12 (24) febr. 1862.

III. A Fejedelemségek külügyminisztere.

Uram! Sietek önnek tudatni, hogy az önhöz Moustier marquis által intézett, a magas porta és a hatalmak közt kötött szerződésekre vonatkozó sürgöny másolatát megkaptam.

Sajnálkozva értesítvén arról, hogy a biztosító hatalmak képviselőinek collectív határozatahoz képest még mindig elévült szerződések megtartására köteleztünk, egyúttal nem tehetem, hogy azon reményemet ki ne fejezzem, hogy a biztosító hatalmak minél hamarabb el fognak térni azon határozatoktól, melyek a bevégzett tények meggyőző logikája által is szilveszképp ép egy módosítást szenvednek, mint az illető szerződések nézvéntje és alapeszméivel is történt. Ezáltal a Fejedelemségek azon jogokhoz mért állásra juthatnak, melyet a biztosító hatalmak a legújabb utasításokban szintén meghatároztak.

Arsaki.

Ujabbak. Bécs, apr. 9. A magyar földhitelintézet tárgyalában legközelebből egy véghatározó értekezlet fog tartatni, melyben részt vesznek: gr. Forgách, Plener, Brentano, gr. Barkóczy, gr. Dessewffy és Lónyai Menyhért urak.

— Mostar, apr. 7. Folyó hó 3-án a montenegróiak támadást intéztek Spuz ellen, de a török csapatok, jelesen egy vadászszázalój által veszteséggel visszavertek.

— Páris, apr. 6. Persignynek egy körirata a Vincze-egyletetek illetőleg közli, hogy az egyletek többsége visszautasította azon rendszabályt, mely szerint a központi bizottságban egy államhivatalnoknak kell elnökölni. A kormány azonban a központi bizottságot kormány ellenőrség nélkül nem fogja megtenni.

— Turin, apr. 8. A mai „Opinione” írja: A király e hó 15-én utazik Nápolyba. Ratazzi jelentette a kamarának, hogy a király 7-én aláírta azon kinevezési okmányt, melynélfogva Conforti Rafael ügyvéd igazság- és közoktatásügyi miniszterre nevezetett ki.

— London, apr. 8. Pekingből febr. 1-ről szóló tudósítások jelentik, hogy a lázadók jelentékeny hadereje Woo-Sung-nál, a császáriak által Ward amerikai ezredes vezérlete alatt megveretett.

Gabonaár Kolozsvártt Április 10-én 1862.

(Bécsi mérője osztrák értékben.)

Tisztabúza 4 frt 80 kr. Elegybúza 4 frt 20 kr. Rozs 3 frt 70 kr. Árpa — frt — kr. Zab 1 frt 20 kr. Török-búza 3 frt 20 kr. Pityóka 1 frt 80 kr. Marhahús 18 kr.

Távíratí tudósítás a bécsi börzéről

Április 11-kén: Nemzeti kölesön 84.25. 5 % Metalliques 70.25. Bank-részvény 837.—. Hitel-részvény 204.80. Váltó Londonra 135.—. Ezüst 132.—. Arany 6.23.

Április 9-kén: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyar országi 71.25. Erdélyi 68.—.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

(569)

Hirdetmény.

(1—3)

Tordavárosa tanácsa, mint törvényszék részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint Koródi Imre ur folyó év április 4-én 430 szám alattat. cz. Pápai Lajosné született Tarsoly Eszter urasszony ellen 453 váltóforint és 42 krét keresetét beadta, a melyre nézve tárgyalási határ napul folyó 1862-ik év május 15-én délelőtt 9 órája e törvényszéknél tüzetett ki. — Minekutánna panaszol azt nyilváníta, hogy Pápai Lajosné született Tarsoly Eszter urasszony lakhelye előtt merőben ismeretlen és a törvényszék sem tudja a nevezett hölletét, annál fogva a nevezett asszonyság költségére és hátrányára ügyvéd Tóth Károly ur, mint curator ad actum kinevezetvén, a melyről hépanaszolt Pápai Lajosné született Tarsoly Eszter urasszony azon hozzáadással értesítettik, miszerint akár helyettesét ezelszeri utasítással e tárgyalásra nézve lássa el, akár egy más ügyvezetőtől e törvényszéket értesitse, ellenkező esetben elmulasztásból eredő minden következményeket magának tulajdonítson.

Tordavárosa tanácsa, mint törvényszéktől.

NEM HIVATALOS.

(568)

(1—1)

Folyó év április 7-dike éjjelén Dobokamegyében Gyula helységében lakó haszonbérli, Márkus Kleintől 4 darab lovak lopattak el:

- 1-ső Egy világos pej 8 éves kanca, balszemén hájog, a hátán kevés fehér szőr.
 - 2-ik Ennek egy éves fekete szőri csikója, farka és sörénye nyírott.
 - 3-ik Egy sötétpej 8 éves kanca, jobb ezombján valami forradásos sebhely.
 - 4-ik Egy sötét pej 8 éves kanca, hasas, sörénye tömött, bal oldalán fent fehér folt.
- a zabola helyeken is fehér. A ki ezen lovakról utasítást adand a fent nevezett tulajdonoshoz, Válaszútra postán, vagy máskeppen egyenesen Gyulába, illő jutalmat nyerend.

(567)

(3—3)

A bogártelki alapítványi jószágban levő curialis lakház és ottani csünnél több reparatióknak kijavítása felsőbb helyt megengedtetvén, azoknak végbevitelére nézve e folyó hó 16-kán az itteni uradalmi irodában délelőtti 10 órakor árlejtés tartatik. —

Mi is ezennel közhírré tétetik.

A kolozs-monostori uradalmi gazdasági hivataltól, Kolozs-Monostor, április 5-én 1862.

(502)

(2—6)

A finom gyógyszerészet legújabb cs. k. kiv. szab. pipere czikkai.

Dr. LINDES tanár

növényi

balzamos

RUDAS HAJKENŐCSE.

OLAJBOGYÓ-SZAPPANA.

Ezen, több nagytekinélyű tudományos férfiak s egészségi hatóságok helybenhagyása mellett a legegyszerűbb művegtani eljárás szerint gondosan tisztított növényi alkotórészekből összeállított rudas hajkenőcs igen jótékonyan hat a hajnövekedésre, miután azt hajlékonyan tartja s a kiszáradástól megóvjá; e mellett a hajnak szép természeti fényt és rugalmasságot kölcsönöz, míg egyszersmind a fejtető szilárdítására egészen kitünőleg alkalmas.

A cs. k. kizár. szabad. rudas hajkenőcs csak eredeti darabokban adatik el, melyeknek hivatalosan letett ezim-borítéka zöld és aranybronz színre van képezve.

Ára egy eredeti darabnak 50 ujkr.

Fennebbi piperezerek benső szilárdsága minden kimerítőbb dícséretet fölöslegessé tesz; — már egy kevés kísérlet elegendő, hogy e közhasznú szerek czélszerűségéről s kitünőségéről meggyőződés szerzettessék — s ezek csupán és egyedül következőknek adtnak el:

Kolozsvártt: WOLFF J. és KHUDI J. gyógyszer. Abrudbányán: Ferenczi Mihály; Beszterczen: Kelp és Dietrich & Fleischer; Brassóban: Stenner F.; Déván: Büchler A.; Enyedben: Bisztricsányi A.; Erzsébetvárosban: Schmidt A.; Hátaszéken: Mátéfi Béla gyógyszer.; Károly-Fejérvártt: Rusz János; Kézdi-Vásárhelyt: Hankó László; Kőhalomban: Melas Ed. F. gyógyszer.; Maros-Vásárhelyt: Fogarasi J. D. Medgyesen: Vándory & Brandsch; Segesvárt: Misselbacher fia és Teutsch; Sz. Újvárt: Piacsintár és fia gyógyszer.; Szász-Régenben: Wachner Traugot; Szászsebesen: Weissörtel Ad. G.; Szébenben: Zóhrer J. F.; Székely-Keresztúron: Binder Márton; Sepső-Szentgyörgyön: Vitályos Béla; Sz. Udvarhelyt: Kauntz J. A. gyógyszer.; Szeredában: Gozsy A.; Sz. Somlyón: Ruzsika Ignác; Tasnádán: Szongott Jakab; Tordán: Velits G. és Wolf G. uraknál.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel. (Bel-farkasutca 74 sz.)

MELLÉKLET: „A brassai ált. nyugdíj- intézet jelentése.”

(518)

(10—10)

CZIRIÁK TESTVÉREK

KOLOZSVÁRTT

ajánlják jól rendezett

Nürnbergi, vas-, fűszer- és festék-kereskedésüket.

Aruhely: Hidutezában, tulajdon házuknál, 302 szám alatt.

STERN JÁNOS

könyvkereskedésben Kolozsvártt, Wittich Józsefnél Maros-Vásárhelyt, Dobray Nándornál S.-Udvarhelyt, Barthos Domokosnál S.-Szentgyörgyön kapható:

Iromány példák

a polgári törvénykönyvhez s az-ideiglenes polgári perrendtartáshoz. Ügyvédek, jegyzők s felek hasznára szerkezté: Dr. Hegedűs Lajos Kandid es. k. igazságügy-ministeri fogalmazó. Ára: 3 frt.

Egy magyar család a forradalom alatt.

Korrajz, írta Br. József Miklós. VII-ik és VIII-ik kötet ára 2 frt.

AZ AUSZTRIAI BÜNTETŐ TÖRVÉNY

általános része.

Tartalmazza: a büntetésekről s annak büntetéséről általános, a súlyosító és enyhítő körülményekről, nemkülömben azoknak a büntetés kiszabásánál alkalmazásáról és a büntettek fölösztásáról szóló tant. Magyarázta: Dr. Hye Gluk Antal Jovag, cs. kir. igazságügy-ministeri tanácsos, az ausztriai császári Leopold rend vitéze sat. fordította: Somossy József, ára 3 frt.

ORVOSI TANÁCSADÓ városon és falun

szerkeztette: Lemgyel Dániel orvostudor, ára 2 frt.

Györke állatországa.

II-ik bővített kiadás, számos képekkel 8-ad rét, 120 lap, kötve ára 60 kr.

Magyarhoni polg. jogalap elvei.

A joggal foglalkozóknak, különösen a jogpályára készülőknek írta Kallós Lajos, h. ügyvéd és a debreczeni főiskolában jogtanár. Második, újonnan átdolgozott s az újabb törvényekhez és országbirói ideigl. törv. szabályokhoz alkalmazott kiadás. I. Az egész munka előfizetési ára 3 frt.

A romai jog rendszere, tekintettel mai alkalmazhatóságára, vázlatban. Puchta Fr. Gy. után Récsi Emil által. Ára 2 frt.

Közönséges váltórendszabály bevezetéssel s utasító és felvilágosító jegyzetekkel kísérve. 1853 ára 70 kr. **Kézi szótár Cornelius Neposhoz.** Írta Vass József, kegyesrendi áldor, gymn. tanár, s magy. akad. level. tag. ára 1 frt 36 kr.

Cicero összes levelei, időrendes sorozatban fordította s magyarázó jegyzetekkel, mutatókkal ellátva kiadta: Fábrián Gábor a. m. t. akad. rendes tagja. III-ik kötet 2 frt.

Archaeologiai közlemények. Kiadja a magy. t. akadémia archeologiai bizottságja. I-ső kötet XII korajzi táblával. Ára 2 frt.

Ugyan ennek II-ik kötete nagy negyed-rétű képalattal 8 frt.

Hellás és Roma. Az ó-kori remekírók fordításai. Kiadja a pesti kir. egyetem több tanára. I-ső füzet: **Urania** magyarította Bartl Antal. Ára 40 kr.

Abuska. Csagataj török szó gyűjtemény. Török kéziratból fordította Vámbéry Armin. Előbeszéddel és jegyzetekkel kísérte Budenz József. (A m. t. akadémia kiadása). Ára 1 frt.

A fajtakérdés színvonalára három év előtt. Bemutatja Schwarz Gyula, bölcészettudor, több kül- s bel-földi tudom. társ. tagja. Ára 3 frt.

Lampsacus Strato. Adalék a tudomány történetéhez. Schwartz Gyulától. I. Ára 1 frt 50 kr.

Földtani elméletek a hellénségnél. Nagy Sándor koráig. Schwarz Gyulától. I. 1. Ára 2 frt